

Document provisional

Estratègia nacional de prevenció dels consums de drogues i problemes associats

a) Marc institucional de l'estratègia de prevenció dels consums de drogues i altres problemàtiques associades, de Catalunya (per desenvolupar)

1. Acords del Tinell.
2. Actualització de la taula d'acords per a una política consensuada en drogodependències (29 de desembre de 1994 / desembre de 2005).
3. La reforma de la salut pública a Catalunya. Llei de constitució de l'Agència de Salut Pública de Catalunya.
4. Pla director de salut mental i addiccions.
5. Pla de drogodependències (1987). Objectius del Pla de salut 2010 i els plans de salut de Catalunya (2002-2005).
6. Pla integral de salut mental i addiccions.
7. Llei de barris.
8. Llei de serveis socials.
9. Estratègia nacional sobre drogues (2000-2008).
10. Estratègia europea de lluita contra la droga (2005-2012).

b) El per què d'una e estratègia de prevenció

Els seus objectius es centren en: ordenar, orientar, promoure, reforçar, coordinar i avaluar les accions preventives tendents a disminuir la prevalença del consum de drogues i la incidència de les problemàtiques associades, en la població general catalana i especialment entre els infants, adolescents i joves¹. Tenint en compte els diferents àmbits d'acció des dels quals es desenvolupen les activitats preventives.

c) Principis rectors de l'estratègia

- Universalitat
- Intersectorialitat
- Interdisciplinarietat
- Transversalitat
- Participació
- Perspectiva de gènere
- Multiculturalitat
- Avaluació
- Qualitat.

d) Fites de l'estratègia

- Prevenir el consum de drogues

- Retardar l'edat d'inici a aquest consum
- Reduir riscos i efectes adversos sanitaris i socials per als consumidors experimentals, ocasionals i habituals
- Minimitzar els danys associats a l'addicció.

e) Línies estratègiques

1. Promoure el desenvolupament d'actuacions preventives universals, adreçades als diferents grups etaris (infants, adolescents, adults) i des dels diferents àmbits de treball en prevenció dels consums i les problemàtiques associades al consum de drogues.
2. Desenvolupar actuacions preventives selectives de qualitat adreçades als grups i circumstàncies d'especial risc.
3. Dur a terme actuacions preventives determinades de qualitat, adreçades als individus i grups de consumidors en actiu i altres trastorns de salut relacionats, per tal de reduir la morbimortalitat associada als consums de drogues i prevenir situacions d'exclusió social de l'individu i del seu entorn.
4. Endegar mètodes de detecció precoç dels factors de risc i de protocols d'intervenció per a identificar els individus que exhibeixen signes inicials d'abús de substàncies i altres problemes de conducta, i adreçar-los cap a intervencions especialitzades (prevenció indicada).
5. Potenciar la cultura de l'avaluació com a estratègia per a la millora de la qualitat de les actuacions preventives i el desenvolupament autòcton de la recerca bàsica, epidemiològica i clínica en la prevenció del consum de drogues i les problemàtiques associades.
6. Fomentar la formació contínua i d'alt nivell científic, en la prevenció de la problemàtica associada al consum de drogues als diferents agents socials, establint mecanismes d'acreditació de la qualitat de les propostes preventives, els programes docents i la formació contínua.
7. Promoure la implicació i participació activa dels ciutadans en general, i especialment dels joves, els pares i mares, les persones drogodependents, i dels professionals dels àmbits de l'educació, la salut i dels mitjans de comunicació, en les intervencions en prevenció del consum de drogues i problemàtiques associades.
8. Estimular la cooperació amb els països de la Unió Europea (UE) i dels organismes internacionals relacionats amb la promoció de la salut i la prevenció del consum de drogues i les problemàtiques associades.

e) Productes finals

- Estratègia de prevenció de Catalunya (2006-2009).
- Inventari de recursos en prevenció de Catalunya.
- Sistema de participació permanent en l'estratègia de prevenció.

f) Procés d'elaboració de l'estratègia

Es configura l'equip de prevenció de l'Òrgan Tècnic de Drogodependències que es responsabilitzarà de la planificació i dinamització del procés participatiu, i de la recollida dels continguts proposats, a través del procés consultiu.

S'elabora el document marc de l'estratègia i els documents de treball per als grups d'experts.

Es crea el Consell Director de l'estratègia.

Es creen 7 grups de treball (1 responsable, 2 coordinadors i 6 -7 membres) per a cada un dels àmbits considerats clau en la prevenció.

g) Organigrama

Consell Director

Director: Dr. Joan Colom i Farran

Funcions:

- Validar regularment les propostes de treball.
- Comprovar la coherència de les propostes amb el context sociopolític.
- Aportar a l'equip del projecte propostes relacionades amb la reflexió estratègica.
- Participar en la projecció i la presentació externa, per garantir-hi el suport tècnic, social i polític.

Equip de prevenció

Responsable: Maria Estrada

Cos tècnic: Lourdes Bassa, Stephane Leclercq, Joan Pi, Joaquim M. Solé, José Luis Aguirre (responsable de l'estudi sobre els recursos en prevenció de Catalunya)

Suport administratiu: Anna Peix

Suport dels tècnics de l'Òrgan Tècnic de Drogodependències (OTD).

Funcions:

- Dinamitzar el procés d'elaboració de l'estratègia de prevenció
- Elaborar la documentació basal i la definitiva
- Coordinar els grups de treball.

Grups de treball (GT)

* 1-2 responsables representants de l'equip de prevenció o de l'OTD.

Funcions:

- Facilitar la gestió dels GT (convocatòries, necessitats dels seus membres...)
- Garantir el seguiment de la metodologia de treball proposada
- Garantir l'existència del document del GT.

* 2-3 coordinadors experts en l'àmbit de treball.

Funcions:

- Recollir les propostes del GT
- Elaboració dels continguts del document del GT

* 7-8 representants claus (*stakeholders*)

Funcions:

- Elaborar propostes preventives en funció de les línies estratègiques per a cada un dels àmbits de treball prioritzats.

h) Grups de treball (7)

Grup de treball de l'àmbit educatiu

Responsable: Lourdes Bassa
Coordinadors: Anna Prieto i Carles Ariza
Suport administratiu: Anna Peix

Grup de treball de l'àmbit del lleure

Responsable: Stephane Leclercq
Coordinadors: Núria Calzada, Patrícia Ros i Lluïsa Jiménez
Suport administratiu: Anna Peix

Grup de treball de l'àmbit sanitari

Responsable: Marta Coronado
Coordinadors: Olga Montserrat i Enric Batlle
Suport administratiu: Anna Peix

Grup de treball de l'àmbit laboral

Responsable: Lúdia Segura i Joaquim M. Solé
Coordinadors: Esteve Saltó i Ramona Garcia
Suport administratiu: Encarna Moreno

Grup de treball de l'àmbit comunitari

Responsable: Xavier Major i Rosa López
Coordinadors: Carme Iniesta i Assumpta Lluch
Suport administratiu: Montserrat Solà i Montserrat Rodríguez

Grup de treball de l'àmbit familiar

Responsable: Norma Garriga
Coordinadors: Xavier Pedrós i Rosa Suárez
Suport administratiu: Montserrat Solà i Montserrat Rodríguez

Grup de treball de l'àmbit de mitjans de comunicació social

Responsable: Joan Pi
Coordinadors: Begonya del Pueyo, Josep Rovira i Eduardo Martín de Pozuelo
Suport administratiu: Anna Peix.

i) Procés consultiu

* Jornada de presentació participativa de l'estratègia: 16 de juny de 2006.

Organitzat per: Suport Serveis

* 2a Jornada tècnica d'aprofundiment oberta a tots els *stakeholders* en prevenció.

Glossari

Tenint en compte la flexibilitat de les franges d'edat, en funció de les diferències maduratives socials i personals, els grups etaris es podrien dividir amb la classificació següent:

Infants (0-12 anys), adolescents (12-19), joves-adults (20-29), adults (>29).

Prevenció universal

S'adreça a tota la població amb missatges i programes que tenen per objectiu prevenir o retardar l'abús de l'alcohol, del tabac i d'altres drogues. La missió d'aquest tipus de prevenció és aturar l'inici de l'abús de substàncies, facilitant als individus la informació i les habilitats necessàries per prevenir el problema. Aquests programes s'adrecen a grans grups sense un

cribratge previ de risc d'abús de substàncies. Tots els membres de la població comparteixen el mateix nivell de risc d'abús de substàncies, encara que el risc pot variar molt entre els individus.

Prevenició selectiva

S'adreça als subgrups de la població que es consideren en risc d'abusar de substàncies, tenint en compte la seva pertinença a un segment determinat de la població, per exemple: joves infractors, joves amb fracàs escolar o absentistes. Els grups de risc es poden identificar tenint en compte factors de risc biològics, psicològics, socials o ambientals, que són coneguts per estar associats als abusos de substàncies. Els grups de risc identificats han de ser definits per l'edat, el gènere, la història familiar i el lloc de residència.

Aquest tipus de prevenició s'adreça a tots els subgrups, sense tenir en compte el nivell de risc de cada individu del grup, ja que és el conjunt del grup el que es troba amb més risc d'abús de substàncies que la població general.

Prevenició indicada

Té per objectiu identificar individus que exhibeixen signes inicials d'abús de substàncies (però no criteris d'addicció DSM-IV) i altres problemes de conducta, per adreçar-los cap a intervencions especials. Els indicadors de més risc individual poden ser: fracàs escolar, consum d'alcohol i altres drogues, trastorns de conducta, desvinculació amb pares, escola i grups d'iguals positius. Es posa menys èmfasi en l'avaluació i intervenció sobre les influències ambientals com els valors de la comunitat. La població diana de la prevenició indicada presenta trastorns per abús de substàncies a nivell subclínic que –sovint- encara es troba sotmès a les variacions del comportament adolescent. En aquest cas, es requereixen activitats preventives innovadores diferents dels serveis de tractament de les addiccions que, molt freqüentment, no es troben preparats per respondre a les necessitats dels adolescents experimentadors.

Prevenició determinada

Actuacions preventives, adreçades als individus i grups de consumidors en actiu, i altres trastorns de salut relacionats, per tal de reduir la morbimortalitat associada als consums de drogues i prevenir situacions d'exclusió social de l'individu i del seu entorn.

Grups de risc

Joves consumidors, joves tutelats, minories ètniques, fills de consumidors, interns de centres penitenciaris.

Circumstàncies de risc

Drogues i conducció temerària.

Agents socials

Professorat, periodistes, sanitaris, monitors de temps de lleure, tècnics de seguretat en el treball, cossos de seguretat.